

بسم الله الرحمن الرحيم

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası
Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Ümmetin Ayrılığı Hadisleri

Muhsin el-Azamâtâ

Soru:

Bismillahirrahmanirrahîm.

Emrimiz, Allah sizi korusun. Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh. Ayrılık hadisinin “**biri hariç hepsi cennettedir**” şeklinde ikinci bir rivayetle tahrir edildiğini gördüm. Zira bu rivayeti, Hâkim’in garib lafızla sahihlediğini ve Makdisi’nin bunun hakkında “biri hariç hepsi ateştedir (cehennemdedir)” rivayetinden daha sahih olduğunu söylediğini okudum. Şayet vaktiniz varsa bunu bana izah eder misiniz. Allah ilminizi ve vaktinizi bereketli kılsın.

Emirimiz, “Hâkim sahihledi” cümlesi açısından olana gelince; Aclûni’ye ait Keşfu’l Hafa kitabının 150. sayfasında geçmektedir ve metni şöyledir: “Şarâni (Mizan’da), İbn Neccar hadisinden rivayet etmiştir. Hâkim de şu garib lafızla sahihlemiştir: “**Ümmetim yetmiş kûsur fırkaya ayrılacaktır, biri hariç hepsi cennettedir.**” Deylemi’nin rivayetinde şöyle geçmektedir: “**Onlardan biri helak olmuştur.**” Alimler şöyle dediler: O, zındıklardır.” Zındıklar lafızıyla geçen ziyadenin mevzu (uydurma) olduğunu anlıyorum. Ancak benim istediğim şey, Hâkim’in, **zındıklar ziyadesinin olmadığı** rivayeti nerede sahihlediğidir?

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Birincisi: Ümmetin ayrılması hakkındaki sorunuz açısından olana gelince; bu konuda, üç sınıf hadis varit olmuştur:

- 1- Ümmetin yetmiş üç fırkaya ayrıldığını söyleyen sınıf.
- 2- Yetmiş üçü, “biri hariç hepsi ateştedir” ziyadesiyle zikreden sınıf.
- 3- Yetmiş üçü, “biri hariç hepsi cennettedir” ziyadesiyle zikreden sınıf.

Birinci, yani ziyadenin olmadığı sınıfa gelince; o, sahihtir ve bildiğim kadarıyla onun zayıf olduğunu söyleyen birini görmedim:

- Ebu Davud, Ebi Hureyra’nın şöyle dediğini tahrir etmiştir: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: افترقت اليهود على إحدى أو ثنتين وسبعين فرقة وتفرقت النصارى على إحدى أو ثنتين وسبعين فرقة وتفرقت أمي على ثلاث وسبعين فرقة **“Yahudiler yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Hristiyanlar da yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Benim ümmetim de yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır.”**

- Tirmizi Sünen’inde, Ebi Hureyra’dan Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle dediğini tahrir etmiştir: افترقت اليهود على إحدى أو اثنتين وسبعين فرقة والنصارى مثل ذلك وتفرقت أمي على ثلاث وسبعين فرقة **“Yahudiler yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar, Hristiyanlar da aynı şekilde. Benim ümmetim ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır.”** Said, Abdullah, İbn Ömer ve Avf İbn Malik’in babında Ebu İsa şöyle demiştir: Ebi Hureyra’nın hadisi, hasen-sahihtir.

- Hâkim Müstedrek’inde, Ebi Hureyra’nın şöyle dediğini tahrir etmiştir: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: افترقت اليهود على إحدى أو اثنتين وسبعين فرقة، وافترقت النصارى على إحدى أو اثنتين وسبعين فرقة، وتفرقت أمي على ثلاث وسبعين فرقة **“Yahudiler yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Hristiyanlar da yetmiş bir veya yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Benim ümmetim ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır.”** Şöyle dedi: Bu, Müslim şartıyla sahih hadistir, onu tahrir etmemiştir ve onun şevâhidleri vardır. Zehebî onu onaylamıştır.

“Biri hariç hepsi ateştedir” ziyadesinin olduğu ikinci sınıfa gelince; bunun sahih veya hasen olduğuyla ilgili çok rivayetler geçmiştir...:

- Tirmizi Sünen’inde şunu tahrir etmiştir: Bize Mahmud İbn Gaylân tahdis etti; bize Ebu Davud el-Haferi, Süfyan Sevrî’den, Abdurrahman İbn Ziyad el-Afriki’den, Abdullah İbn Yezid’den, Abdullah İbn Amr’ın şöyle dediğini tahdis etti: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve

وَأَنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ تَفَرَّقَتْ عَلَى ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ مِلَّةً وَتَفَتَّرِقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ مِلَّةً كُلُّهُمْ ... Sellem şöyle buyurmuştur: **İsrailoğulları yetmiş iki fırkaya ayrıldı. Benim ümmetim ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Bir fırka hariç hepsi ateştedir (cehennemdedir). Dediler ki, o hangisidir ey Allah'ın Rasulü! (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) dedi ki: Benim ve ashabımın (yolundan gidenlerdir)**" Ebu İsa, bu hadis hasen-garibtir dedi...

- İbn Mâce Sünen'inde şunu tahrir etmiştir: Bize, Amr İbn Osman İbn Said İbn Kesir İbn Dinar el-Hımsi tahdis etti; bize Abbad İbn Yusuf tahdis etti, bize Safvan İbn Amr, Raşid İbn Sad'dan Avf İbn Malik'in şöyle dediğini tahdis etti: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: افْتَرَقَتْ الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى وَسَبْعِينَ فِرْقَةً فَوَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ وَافْتَرَقَتْ النَّصَارَى عَلَى ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً فَأَحَدٌ فِي النَّارِ وَوَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَتَفْتَرِقَنَّ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً وَاحِدَةٌ يَهُودِيَّةٌ وَوَاحِدَةٌ نَصْرَانِيَّةٌ وَوَاحِدَةٌ مُجَافِيَّةٌ فِي الْجَنَّةِ وَثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ هُمْ قَالَ الْجَمَاعَةُ **Biri cennette, yetmişi ateştedir. Hristiyanlar da yetmiş iki fırkaya ayrıldı. Biri cennette, yetmiş biri ateştedir. Muhammed'in nefsi kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, benim ümmetim de yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Bir fırka cennette, yetmiş ikisi de ateşte olacaktır. Dediler ki: Ey Allah'ın Rasulü! Onlar kimlerdir? (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) dedi ki: Cemaattir, (Ben ve Ashâbımın yolu üzere olanlardır.)**"

- Ahmed Müsned'inde şunu tahrir etmiştir: Bize, Ebu Mugira tahdis ve dedi ki: Bana, Ezher İbn Abdullah el-Hevzenî, Ebu Mugira'nın başka bir yerde Ebi Amir Abdullah İbn Lahey'in şöyle dediğini söyledi: Muaviye İbn Ebi Süfyan ile hacca gittik. Mekke'ye geldiğimizde, öğle namazını kılınca kalktı ve Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini söyledi: إِنَّ أَهْلَ الْكِتَابَيْنِ افْتَرَقُوا فِي دِينِهِمْ عَلَى ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ مِلَّةً وَإِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ سَتَفْتَرِقُ عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ **İki kitap ehli dinlerinde yetmiş iki millete (fırkaya) ayrıldılar. Bu ümmet ise yetmiş üç millete (fırkaya) -yani hevalarına- ayrılacaktır. Biri hariç hepsi ateştedir. O biri ise cemaattir (Ben ve Ashâbımın yolu üzere olanlardır.)**"

- Taberani Sagir'de şunu tahrir etmiştir: Bize, İsa İbn Muhammed Simsar el-Vasati tahdis etti, bize Vehb İbn Bakıyye tahdis etti, bize Abdullah İbn Süfyan, Yahya İbn Said el-Ensari'den Enes İbn Malik'in şöyle dediğini tahdis etti: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Âlihi ve Sellem şöyle buyurmuştur: تَفْتَرِقُ هَذِهِ الْأُمَّةُ عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهُمْ فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً، وَمَا هِيَ؟ قَالُوا: وَمَا هِيَ؟ قَالُوا: مَا أَنَا عَلَيْهِ الْيَوْمَ وَأَصْحَابِي **Bu ümmet yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Biri hariç hepsi ateştedir." Dediler ki: O fırka hangisidir? (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) dedi ki: Benim ve ashabımın bulundukları üzere olanlardır.** Bunu Yahya'dan sadece Abdullah İbn Süfyan rivayet etmiştir.

Beyhaki Delailü'n Nübüvve'de şunu tahrir etmiştir: Bize Ebu'l Hüseyin İbn el-Fadl el-Kattan haber verdi, bize Abdullah İbn Cafer en-Nahvi haber verdi, bize Yakub İbn Süfyan tahdis etti, bize Ebu el-Yeman tahdis etti, bize Safvan'ın Ezher İbn Abdullah'dan Ebi Amir Abdullah İbn Lahey'in şöyle dediğini tahdis etti: Muaviye ile hacca gittik. Mekke'ye geldiğimizde, Mekke'de öğle namazını kılınca kalktı ve Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini söyledi: نَ أَهْلَ الْكِتَابِ افْتَرَقُوا فِي دِينِهِمْ عَلَى اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ مِلَّةً، وَإِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ سَتَفْتَرِقُ عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ مِلَّةً، كَلِّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً، وَهِيَ الْجَمَاعَةُ **Kitap ehli dinlerinde yetmiş iki millete (fırkaya) ayrıldılar. Bu ümmet ise yetmiş üç millete (fırkaya) -yani hevalarına- ayrılacaktır. Biri hariç hepsi ateştedir. O biri ise cemaattir (Ben ve Ashâbımın yolu üzere olanlardır.)**"

- Hâkim Müstedrek Ale's Sahiheyne'de şunu tahrir etmiştir: Bize Ebu Abbas Muhammed İbn Yakub tahdis etti, bize Muhammed İbn İshak es-Sagâni tahdis etti, bize Ebu Yeman el-Hakem İbn Nafi el-Bahrâni tahdis etti, bize Safvan İbn Amr, Ezher İbn Abdullah'ın Ebi Amir Abdullah İbn Lahey'in şöyle dediğini tahdis etti: Muaviye Ebi Süfyan ile hacca gittik. Mekke'ye geldiğimizde, Mekke'de öğle namazını kılınca kalktı ve Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini söyledi: نَبِيَّ سَلَامًا عَلَى أَهْلِ الْكِتَابِ تَفَرَّقُوا فِي دِينِهِمْ عَلَى اثْنَتَيْنِ وَسَبْعِينَ مِلَّةً، وَتَفْتَرِقُ هَذِهِ الْأُمَّةُ عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ مِلَّةً كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً وَهِيَ الْجَمَاعَةُ **Kitap ehli dinlerinde yetmiş iki millete (fırkaya) ayrıldılar. Bu ümmet ise yetmiş üç millete (fırkaya) ayrılacaktır. Biri hariç hepsi ateştedir. O biri ise cemaattir (Ben ve Ashâbımın yolu üzere olanlardır.)**" Hâkim, bunların hadisin tashihi konusunda kendisiyle delil getirilen isnadlar olduğunu söyledi... Bunu, Zehebi onaylamıştır.

- Ebu Davud Sünen’inde şunu tahrir etmiştir: Bize, Ahmed İbn Hanbel ve Muhammed İbn Yahya tahdis ettiler ve şöyle dediler: Bize Ebu Mugira tahdis etti, bize Safvan tahdis etti, bize Amr İbn Osman tahdis etti ve bize Bakıyye tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Safvan tahdis etti ve onun gibi şöyle dedi: Ezher İbn Abdullah el-Harazi, Ebi Amir el-Hevzeni’nin Muaviye İbn Ebi Süfyan’ın aramızda iken şöyle dediğini tahdis etti: Dikkat edin, Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem aramızda iken kalktı ve şöyle dedi: **“Dikkat edin! Sizden önceki kitap ehli yetmiş iki millete (fırkaya) ayrıldılar. Bu millet (ümme) ise yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır: (Bunların) yetmiş ikisi ateşte, bir tanesi de cennette olacaktır. O biri ise cemaattir (Ben ve Ashâbımın yolu üzere olanlardır.)”** Albâni, hasendir dedi.

“Biri hariç hepsi cennettedir” ziyadesinin olduğu üçüncü sınıfa gelince; birçokları bu rivayetin zayıf olduğunu söylemişlerdir ve bunlardan bazıları şunlardır:

- Ukayli Duafâi’l Kebîr’de şunu tahrir etmiştir:

Bize Muhammed İbn Mervan el-Kureşî tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Muhammed İbn Ubade el-Vasîfî tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Musa İbn İsmail el-Cebeli tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Muaz İbn Yasin ez-Ziyât tahdis etti ve şöyle dedi: Bize el-Ebrad İbn el-Eşras, Yahya İbn Said’den Enes İbn Malik’in şöyle dediğini tahdis etti: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle demiştir: **“Ümmetim yetmiş veya yetmiş bir fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan biri hariç hepsi cennettedir. Dediler ki: Onlar kimlerdir ey Allah’ın Rasulü! (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) dedi ki: Zındıklardır, onlar da Kaderiyedir.”**

Ukayli Muaz İbn Yasin ez-Ziyât, el-Ebrad İbn el-Eşras hakkında şöyle dedi; meçhul bir adamdır ve onun hadisi korunmamıştır.

Aynı şekilde Ukayli “Duafâi’l Kebîr’de” şunu tahrir etmiştir

Bize Hasan İbn Ali İbn el-Leysi tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Nuaym İbn Hammad tahdis etti ve şöyle dedi: Bize Yahya İbn Yeman, Yasin ez-Ziyât’dan, o da Sad İbn Said Ehi Yahya İbn Said el-Ensârî’den Enes’in şöyle dediğini tahdis etti: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle demiştir: **“Ümmetin yetmiş küsur fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan bir fırka hariç hepsi cennettedir. O biri ise zındıklardır.”**

Ukayli şöyle dedi: Bu, sıhhatine dönülmeyen bir hadistir. Belki de Yasin onu, babasından veya bunu Ebrad’dan almıştır. Zira bu hadisin aslı, Yahya İbn Said’in ve Sad’ın hadisinde yoktur.

- Mevzû’ât Li İbni’l Cevzi’nin (1/267) –Sünnet’i ve’l Bid’a Kitabının- bu ümmetin ayrılışı babında şöyle geçmektedir:

Bize Abdulvahhâb İb Mübarek haber verdi ve şöyle dedi; bize İbn Bekrân haber verdi ve şöyle dedi; bize Atıki haber verdi ve şöyle dedi; bize Muhammed İbn Mervan el-Kureşî tahdis etti ve şöyle dedi; bize Muhammed İbn el-Vasîfî tahdis etti ve şöyle dedi; bize Musa İbn İsmail tahdis etti ve şöyle dedi; bize Muaz İbn Yasin ez-Ziyât tahdis etti ve şöyle dedi; bize el-Ebrad İbn el-Eşras, Yahya İbn Said’den Enes İbn Malik’in şöyle dediğini tahdis etti: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle demiştir: **“Ümmetim yetmiş veya yetmiş bir fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan bir fırka hariç hepsi cennettedir. Dediler ki: Onlar kimlerdir ey Allah’ın Rasulü! (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) dedi ki: Zındıklardır, onlar da Kaderiyedir.”** Ahmed İbn Adiy el-Hâfız, Musa İbn İsmail’in hadisinden, o da Halef İbn Yasin’den, o da el-Ebrad’dan rivayet etmiştir.

İkinci kanal: Bize Abdulvahhab haber verdi, bize İbn Bekrân haber verdi, bize Atıkî haber verdi, bize Yusuf İbn ed-Dahîl haber verdi ve şöyle dedi; bize el-Akılî haber verdi ve şöyle dedi; bize Hasan İbn Ali İbn Halid el-Leysi tahdis etti ve şöyle dedi; bize Nuaym İbn Hammad tahdis etti ve şöyle dedi; bize Yahya İbn Yeman, Yasin ez-Ziyât’ın, Sad İbn Said Ehi Yahya İbn Said el-Ensârî’den Enes’in şöyle dediğini tahdis etti: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle demiştir: **“Ümmetin yetmiş küsur fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan bir fırka hariç hepsi cennettedir. O biri ise zındıklardır.”**

Üçüncü kanal: Bize el-Cerirî haber verdi ve şöyle dedi; bize el-Uşâri haber verdi ve şöyle dedi; bize Derâkutnî tahdis etti ve şöyle dedi; bize Ebu Bekir Muhammed İbn Osman es-Saydalâni tahdis etti ve şöyle dedi; bize Ahmed İbn Davud es-Sicistâni tahdis etti ve şöyle dedi; bize Osman İbn Afvan İbn el-Kureşî tahdis etti ve şöyle dedi; bize Ebu İsmail el-Eyli Hafsa İbn Ömer'in Misar'dan, o da Sad İbn Said'den şöyle dediğini tahdis etti; Enes İbn Malik'i şöyle derken işittim: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini işittim: **تَفَرَّقُوا أُمَّتِي عَلَى بَضْعٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهَا فِي الْجَنَّةِ إِلَّا الرُّنَاقَةَ** **“Ümmetin yetmiş küsur fırkaya ayrılacaktır. Bunlardan zındıklar hariç hepsi cennettedir.”** Enes şöyle dedi: Biz onları Kaderiler olarak görüyoruz.

Bu hadislerin, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den olduğu sahih değildir. Zira bunlardan her birinin bir veya bir çok yerdeki isnadı zayıftır ve açıklaması şu şekildedir:

- İbnu'l Cevzi yukarıdaki üç rivayeti aktardıktan sonra şöyle demiştir:

(Sınâ'a alimleri şöyle dediler:

El-Ebrad, birinci rivayetin senedindek adamlardan biri olup kendisi “yalancı ve terkedilmiş biridir, Yasin'de ondan almış, onun isnadını alt üst edip karıştırmış ve onu, yukarıdaki üçüncü rivayetdeki senedin adamlarından biri olan Osman İbn Afvan çalmıştır.”

El-Ebrad'a gelince; Muhammed İbn İshak İbn Huzeyme şöyle demiştir: Yalancı ve terkedilmiş biridir.

Yasin'e gelince; “üçüncü rivayetdeki senedin adamlarından biridir.” Yahya dedi ki: Onun hadisi hiçbir şey değildir. Nesai şöyle dedi: Hadis terkedilmiştir.

Osman'a gelince; nakil alimleri şöyle demiştir: Hadis terkedilmiştir. Onun hadisi sadece değerlendirmek adına yazılabilir.

Hafsa İbn Ömer'e gelince; “üçüncü rivayetdeki senedin adamlarından biridir.” Ebu Hatim Er-Râzi şöyle demiştir: Yalancı biridir. Akilî şöyle demiştir: İmamlardan batıl yollarla tahdis etmiştir.)

- İbn Hacer el-Askalânî'ye ait Lisanu'l Mizan'da şöyle geçmektedir:

362- Ebrad İbn Eşras-Yahya İbn Said En-Ensâri'den...

İbn Huzeyme şöyle demiştir: Yalancı ve terkedilmiş biridir.

Aynı şekilde “biri hariç hepsi cennettedir” ziyadesi de sahih değildir:

İkincisi: Sorunuzda bahsetmiş olduğunuz (Hâkim'in garib lafızla sahihlediği: **“biri hariç hepsi cennettedir”**) şeklindeki hadise gelince; Bildiğim kadarıyla Hâkim'de bu sahihlemenin olduğunu görmedim... Ancak bahsettiğiniz şey bilmediğim veya gözden kaçırdığım bir yerde olsa dahi, bu ziyadenin zayıf olduğunu söyleyen birçok muhakkikin karşısında durmayın.

Üçüncüsü: Sonuç olarak; ziyadeler olmaksızın ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır hadisi, sahihtir... **“Biri hariç hepsi ateştedir”** şeklindeki birinci ziyadeyi, birçokları hasen olarak görmüştür... **“Biri hariç hepsi cennettedir”** şeklindeki ikinci ziyadeye gelince; birçokları zayıf olarak görürken çok az kişi sahih veya hasen olarak görmüştür... Binaenaleyh benim için racih olan da, **“biri hariç hepsi ateştedir”** şeklinde alınan ziyadedir. **“Biri hariç hepsi cennettedir”** şeklindeki son rivayete gelince; yukarıda bahsettiğimiz iki ziyadeye dair rivayetlere göre bu alınmamalıdır.

Benim için racih olan budur. Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

**Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta**

**H. 24 Rabi'u'l Âhir 1439
M. 11/01/2018**

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3843/>